

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Ixabel Labaka Olló

*Astigarraga,
Gipuzkoa
(1928)*

Aurkibidea

Biografia

Astigarragako Ipintza baserrian jaio zen. Sei senide izan baziren ere, bat hogeita bi hilabete besterik ez zituela hil zitzairen. Beste bost senideren artean 4.a zen bera. Hiru urte zituela aita hil zitzairen eta bizimodua amari lagunduz atera behar izan zuten aurrera. Mojen komentuko arropak garbitzen zituzten eta Donostiako etxe batzuetakoak ere bai, udan bertara etortzen ziren inudeena kasu. Horretaz gain, plazara joan behar izaten zuten barazkia eta esnea hartuta.

Zintak

ATG-010

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-04-26
- **Iraupena:** 82 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Ipintza baserrian jaioa; ama alargun bost seme-alabarekin

- **Erref:** ATG-010/002
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:01:22. **Bukatu:** 00:03:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Astigarragan jaioa, Ipintza baserrian. Oso zaharra zen; behean sukaldea eta ukuilua. Bi bizilagun izan dira beti. Bost senide izan ziren aurrerakoak. 22 urteko anaia nola hil zen, tifusarekin. Aita umea zela hil zitzaion, trenak harrapatuta.

2. Etxea erosi berria, eta dena zorrak

- **Erref:** ATG-010/003
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:03:59. **Bukatu:** 00:05:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Amaren bi ahizpa eta anai bat Ipintzara joan ziren bizitzera, eta elkarrekin bizitu ziren. Miseria. Etxea erosi berria, baina dena zorretan: bestek utzitako dirua bueltatu beharra.

3. Gobada egiten I: denen artean, errekan

- **Erref:** ATG-010/004
- **Iraupena:** 0:02:56. **Hasi:** 00:05:12. **Bukatu:** 00:08:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

<p>Amak zein lan egiten zituen, familia aurrera ateratzeko: gobada egiten zuen Donostiarako eta komentuko arropak. Bi fardel astero. Denen artean egiten zuten, hankak errekan sartuta. Dena eskuz. Kuela. Ura irakin. Buru gainean errekarra. Buruteak mojak egiten zituzten, eta beraiek Donostiako denda batera eramaten zituzten, saltzeko. Lan gogorra, astoa ekarri arte.</p>

4. Gobada egiten II: fardelak buru gainean

- **Erref:** ATG-010/005
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:08:08. **Bukatu:** 00:10:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

<p>Gobada egiteko prozesua. Kuela. Errekan jo, hankak uretan sartuta. Plazan bertan, Goiko Iturrin. Fardelarekin gora eta behera, eguraldia txarra izan arren. Mojen arropa zuria garbitzen zuten. Etxeko arropa aparte garbitzen zuten. Donostiarako ere bai.</p>

5. Gobada egiten III: inudeen arropak

- **Erref:** ATG-010/006

- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:10:22. **Bukatu:** 00:12:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

<p>Udan inudeen arropak ere garbitzen zituzten, puntillaz beteak. Inudeak oso dotore janzten ziren. Madrildik eta Zaragozatik etorriak. Plazan egoten zenean, berarengana joaten ziren lekak eroatera.</p>

6. Beti lanean; paseatzera joatea gaizki ikusia

- **Erref:** ATG-010/007
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:12:01. **Bukatu:** 00:13:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

<p>Ez zuten arropa plantxatzen, doblatuta entregatzen zuten. Orduko plantxak. Baratzeko lanak ere bazituzten. Beti lanean. Paseatzera joateak lotsa ematen zion; gaur, berriz... Baratzeari kendu zutenean zer esaten zioten.</p>

7. Gurdibidea zegoen lehen

- **Erref:** ATG-010/008
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:13:52. **Bukatu:** 00:14:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Baserria kaletik hurbil. Lehen, gurdibidea zen. Garotara joaten ziren. "Iñiztorra".

8. Garotara, auzolanean

- **Erref:** ATG-010/010
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:14:48. **Bukatu:** 00:16:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Garro metak. Garotara nora joaten ziren, markesaren basora; ordaindu egin beharko zen zerbait. Auzolana. Baserri txikia zen, eta lur sailak urruti zituen. Bi behi eta txekorra. Gurdirik ez zuten.</p>

9. Eskolan ez zuen askorik ikasi

- **Erref:** ATG-010/011
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:16:21. **Bukatu:** 00:18:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Eskola garaia. Udaletxean ibili zen, mojetan ere bai. 13-14 urterekin neskame Donostiara. Eskola erdaraz zen, eta beraiek jakin ez. Jostea gustatzen zitzaion berari, arratsaldeetan. Ez zuen asko ikasi eskolan. Zatiketak egiten erakutsi zion semeari, eta bera egiteko gai izan ez.

10. Jaunartzea egiteko, dotrina jakin behar

- **Erref:** ATG-010/012
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:18:40. **Bukatu:** 00:21:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

<p>Eskolan, neskak eta mutilak aparte. Elizan ere bai lehen. Entziklopedia eta dotrina. Jaunartzea egiteko dotrina jakin behar. Anaia urduri jartzen zen apaizaren aurrean, eta ezin esan. Bost apaiz Astigarragan. Dotrina buruz, eta erdaraz.</p>

11. Neskame fina, beti etxe berean egondakoa

- **Erref:** ATG-010/014
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:21:38. **Bukatu:** 00:22:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Denbora libre askorik ez. Baserrian beti bazen lana. Urte askoan neskame toki berean egotea ondo ikusia zegoen; batetik bestera ibiltzea ez. Gaizki egon arren, aguantatu egin behar!

12. Umetako jolasak

- **Erref:** ATG-010/015
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:22:46. **Bukatu:** 00:24:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Plazan ibiltzen ziren denbora librean, jolasean. "Harrapazketan", kaniketan, sokasaltoan... Unetakoak (tabak). Txingoka, astoketan.

13. Egunero Donostiara, baina hondartzara ez

- **Erref:** ATG-010/017
- **Iraupena:** 0:03:19. **Hasi:** 00:24:56. **Bukatu:** 00:28:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

Laburpena:

Ez ziren hondartzara joaten, egunero Donostiara joan arren. Etxez etxe, txerri-jana batzen. Zestera buruan. Oso gutxitan zebilen ondo tranbia. Gerra garaian, 10-15 litro plazan bertan saltzera behartuta. Konstituzio plazan. Kimikoa ibiltzen zen esneak begiratzen; anekdota.

14. Gerra ostean, babarruna entregatu beharra

- **Erref:** ATG-010/020
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:29:21. **Bukatu:** 00:31:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra ondoan. Gerezia saltzen jarri plazan, eta ordua baino lehenago saldu zuelako isuna "guardavino"-ek. Kontrabandorik ez. Babarruna entregatu beharra. Esnea erosi behar igual, bezeroei eramateko. Bizimodu gogorra.

15. Astigarraga asko aldatu da; desagertutako baserriak

- **Erref:** ATG-010/021
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:31:26. **Bukatu:** 00:33:00

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Astigarraga asko aldatu da: etxe asko dago orain. Santiozearra auzoa, lehen Santiomendi. Astigarragako auzoak. Txalaka aldea industriad bete da, baserriak botata. Desagertutako baserriak.

16. Santio eguna eta San Rokeak

- **Erref:** ATG-010/023
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:33:34. **Bukatu:** 00:35:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

<p>Erromeriak. Santioak eta San Roke eguna. Txistua eta filarmonika. "Txipitixonean" jaisten ziren, kalejiran. Meza nagusia, dantzariak, herri-kirolak.</p>

17. San Roke eguna

- **Erref:** ATG-010/025
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:35:08. **Bukatu:** 00:36:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

<p>Santiomenditik behera, ilunabarrean. Izeba Karmenek etxe aurrean dantzatzen zuen pieza bat, soltean. Bi meta zeuden. Gero, festa plazan. San Roke eguna. Santa Ana egunean idi apustuak izaten ziren, eta aizkolariak. Ez da idi dema zalea.</p>

18. Oialumera eta Hernanira dantzara

- **Erref:** ATG-010/027
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:36:46. **Bukatu:** 00:39:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Oialumeko dantzak; handik korrika Hernanira. Soltean eta lotuta ere bai, gustukoa agertuz gero. Sabina eta biak hasten ziren dantzan, eta gero denak. Dantzazalea da. Taberna aurrean. Gero, Hernanira. Pieza bat gehiago dantzatzeagatik, gero oinez etxera, korrika. Goiz erretiratu beharra.

19. Angelusa, eguerdian; elizaren indarra

- **Erref:** ATG-010/029
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:39:22. **Bukatu:** 00:40:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Osabak angelusa errezatzen zuen. Nolako otoitza zen, eguerdikoa. Pilota partidatan ere errezatzen zen. Elizaren indarra, lehen eta orain. Komentuan moja gutxi orain, eta denak zaharrak; lehengusuak 86 urte ditu.

20. Beti elizan sartuta; bederatziurrenak

- **Erref:** ATG-010/031
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:41:48. **Bukatu:** 00:44:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Beste batzuk
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

Igandero mezara. Bederatziurrenak: abenduaren zortzian hasi, eta mordoa. San Jose. 06:00etako mezara. Kandelaria egunean, kandelak bedeinkatzera. Erramua, ur bedeinkatua bustitzeko. Erramu eguna. San Juanetan, lizarra.

21. San Isidro; baserritar kofradiak

- **Erref:** ATG-010/033
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:45:34. **Bukatu:** 00:47:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

San Isidro, meza eta prozesioa. Baserritarren zaindaria. Aingeruek lanak egin zizkioten, baina orain ez dituzte egiten. Baserritar kofradiak bazeuden,

baina beraiek ez ziren kide, baserri txikia izaki. Hildako ganaduarekin zer egiten zuten. Kobazuloa.</p>

22. Kongregazioak; dena bekatua

- **Erref:** ATG-010/037
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:48:19. **Bukatu:** 00:49:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak

Laburpena:

<p>Kongregazioak. Luistarrak eta Mariaren Alabak. Dena bekatua zen. Loiolan Ubako ospitalea biriketako gaitza zutenentzat. Bisitan joan, eta gero Loiolako kuartelean soldaduekin dantzan!</p>

Transkripzioa

- Bai, bai, Luistarrak ta Marian Alabak'e bai, ta hoi ba, esto zean, este, Ama Birjiña Kontzesiyoko eguna, eta klaro, komuniyua hartu bihar, eta dena pekatua gendun, pentsatzia ta denak zeatu. Eta zea, lagun bat bagendun hor zean Loyolatikan goikaldian ordun izaten zan petxutik eta zegonantzako enfermuentzako, ba, zea, este, ospitala bezela edo zerbait. [...] deitzen zayonaz. Eta lagun bat genekagun hor zerbaitte petxutikan zeatua hor, Ama Berjiñako [...] haikin, ta [...] giñan, zea, bixita Xabina ta biyok. Eta jetsi gea, zea, kuarteleta, zeara, musika festa baitzan han zean, soldadukin dantzan! "Xabina, goizian kumuniyua hartu diñu ta zer ai gaittun oain! Juergak'e pasatzen genittun e? Juergak'e pasatzen genittun, bai.

- Pekatu guztik goizian konfesatu, kumuniyua hartu ta...

- Ta hurrengo egunian ya, zea, mutillakin dantzatu ta pekatu zean.

23. "Gilda" pelikula

- **Erref:** ATG-010/038
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:49:32. **Bukatu:** 00:50:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Dena konfesatu behar. "Gilda" pelikula bota zutenean, ikusten zutenak eskomulgatu egingo zituztela esan zuten. Berak ere ikusi zuen. Elizaren eragina.

Transkripzioa

- Ordun edozer gauza kontestatu beharko zan...

- Dena, dena, dena, dena, dena, dena. Oi, behin baiño gehiagotan, oain ya aittatu izan dute ta, zea, pelikula bat, este, "Gilda", ez dakit ikusi dezun,

segurasko bai, telebistan, ze telebistan milla aldiz bota dute ta. Ta ordun bota zutenian, hua ikusten zuna eskomulgatuta zegola. Ta nik ikusi nun hua're. Ez nun ezer entendittu, gaur okerraguak ikusten dittugu, Jesus, han muxun bat baldin bazan eta gaiñekuan ez zan. Ta oain ikusten dianak, eta eskomulgatuta, ta nere artian, "ni're hala neok ba ordun". Ta gaur denak erakusten ta harik eta okerraguak. Horregatikan kontua're asko da e? Elizako kontuak gauza asko ez da siñistekua.

24. Sexualitatea eta hilerokoa, tabuak

- **Erref:** ATG-010/041
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:51:34. **Bukatu:** 00:55:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

<p>Sexualitatea. Arropa garbitzen errekan, eta belarriak erne izaten zituzten, baina amak ez zien entzuten uzten. Umeak nondik zetozen, Paristik. Ez zieten ezer kontatzen. Neskame zegoela Donostian, ama hilerokoaz galdetzeko lotsaz. Garbitasuna.</p>

25. Haurdun ez geratzeko neurriak hartzea, bekatu

- **Erref:** ATG-010/043
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:55:15. **Bukatu:** 00:56:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua

Laburpena:

<p>Haurdun ez geratzeko neurriak hartzea bekatua zen. Hiru urtean hiru izan, eta freno jarri zuten. Ez zen planifikatzen. Fraideek sermoietan esaten zituztenak, izugarriak. Familia handiak izaten ziren.</p>

Transkripzioa

- Ta haurdun gelditzeko edo, neurriyik hartu hartzen zenuen ez gelditzeko?
- Lehendabizi ez behintzat; gaiñetan'e pekatua zan ta, dena pekatua. Ta hiru hiru urtian izandu nittun. Baiña handik aurea ya frenua jarri geniyon guk ere.
- Jarri beharko
- Hombre, beharko, beharko. Hiru urtian hiru: bi seme ta alaba.
- Ta hoi pentsatuta izaten al zan? "Bueno, oain..."
- Oain bezela ez, ke ba, ke ba. Oain, aizu, ordun sermoyak etortzen zianak zeak frailiak eta, zean, esto ze ze gauzak esaten zituzten gaiñea. Jesus, Maria ta Jose! Ze ze gauzak. Oseake nahita nahi ez dena barrena behar zala, "nada de esto". Eta guk oain esaten deu, goatzen naiz, esto, fraile bat

oain dela urte batzuk, ba, oain esango balitu hoik, harrika eramango litukete; beak esaten zuten, beak e? Frailiak, "oain hoik esango banittu harrika emango lieke", egiya, egiya. Baiño gaur sikiera gauz bat ona bado, "bueno, nahi det eta ekarriko det, ezta?". Baiño ordun dena balekua. Horregatikan'e famili galantak izaten zian ba.

26. Umeak etxean, emaginarekin

- **Erref:** ATG-010/044
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:56:39. **Bukatu:** 00:59:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

Haurdun geratu eta aurreratu arte ez ziren joaten medikura. Lana berdin-berdin egiten zuten. Behin, arrandegian erori zen. Umea izateko, emaginarekin, etxean. Asegururik ez zuen. Emaginaren lanak. Amarentzat, salda.

27. Jaioberriak janzteko modua

- **Erref:** ATG-010/045
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:59:39. **Bukatu:** 01:00:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Haurrak zaindu eta hezi
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

<p>Umeen arropak beraiek egiten zituzten. Fardelak, kamisetak... Gerrikoa (faja) jartzen zitzaion. Nola janzten zen umea. Gaur egungo erraztasunak.</p>

Transkripzioa

- Zu akordatzen al zea umian lehenbiziko arropak eta nolakuak izaten zian?
- Neonek eitten nittun batzuk, nola hala, zeak'e bai, paiñalak o zeak ere neonek; kamisetak eta danak neonek eiñak nitun.
- Ordun haurdun zeunden hillebete guztitan josi ta josi...
- Bai, bai, bai, bai, bai.
- Ta izaten al zun umiak hola...
- Faja, fajakin, baiño roillua bat in ta gero bueltaka-bueltaka-bueltaka zean.
- Ta nola jazten zan umia: aber, umia larru-hutsik dao eta aurrena zer jartzen zitzaion?
- Lehenbizi kamiseta eta geo fajakin, dena, zea, lotzen ziñun. Ta geo zea, este, kulerua bezela balitza bezela, zea, bi tirakin lotzen zendula bi alderdita, haik'e neonek egiñak, felpakin. Gaur zea, paketea jarri ta fuera. Kaka dayola hantxen ta askotan besuan hartu ta... Ta gaur, berriz, ze ze erreztasunak dauden e?

28. Elizan sartzea

- **Erref:** ATG-010/046
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 01:00:44. **Bukatu:** 01:02:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Ama erditu berria. Bataioa eta elizan sartzea. Teilaren ohitura entzuna du.

29. Bataiatu gabe hildako umeak linbora

- **Erref:** ATG-010/047
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 01:02:17. **Bukatu:** 01:03:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Bataiatu gabe hildako umeak linbora joaten ziren: bedeinkatu gabeko lurretan lurperatzen zituzten.</p>

30. Lehengo bataioak; umearen izena

- **Erref:** ATG-010/048
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 01:03:18. **Bukatu:** 01:05:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

<p>Bataioko eguna ez zen oso berezia; ospakizunik ez kanpoan. Haurra inudeak eramaten zuen bataiatzera. Aitajauna eta amandrea. Bere amonaren izena jarri zioten berari; izeba Margarita zen, baina amak ez zuen gustuko izen hori. Sosak airean botatzeko ohitura (boloa).</p>

31. Heriotza I: agonia, azken igurtzia

- **Erref:** ATG-010/050
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 01:06:16. **Bukatu:** 01:08:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpaiak

Laburpena:

<p>Heriotza. Etxe aurrean mahaia izaten zen, gorpua uzteko, eta plazan ere bai. Agonia jotzen zuten, kanpaiak. Bederatzi. Elizakoak ematera joaten zen apaiza; azken igurtzia. Zerura sartzeko zenbat gauza!</p>

32. Heriotza II: hilkutxa etxean

- **Erref:** ATG-010/052
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:08:56. **Bukatu:** 00:10:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

<p>Hildakoa etxean izaten zen. Bulak jartzen ziren gorpuan. Hilkutxa non jartzen zen. Auzoko guztiak joaten ziren.</p>

33. Heriotza III: hilkutxa bizkarrean elizaraino

- **Erref:** ATG-010/054
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 01:10:54. **Bukatu:** 01:13:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Hilkutxa lau kandelabroekin; lau zinta. Erramua, ur bedeinkatuarekin. Trajea jartzen zieten, abituak ere bai. Hileta elizkizunak. Auzokoek eramaten zuten hilkutxa, bizkarrean hartuta. Entierro zibilak, gutxi.</p>

34. Lutoa, bi urtean

- **Erref:** ATG-010/055
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 01:13:53. **Bukatu:** 01:14:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

<p>Lutoa: bi urtean beltzez jantzita. Arropak etxean tindatzen zituzten. Zuri-beltza gero. Jaunartzea beltzez jantzita egin zuen koinatak, aita hil zitzaiolako.</p>

35. Hika, zuka, berorika

- **Erref:** ATG-010/060
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 01:18:33. **Bukatu:** 01:19:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Hika hitz egiten die seme-alabei. Gurasoei zuka egiten zien. Apaizei berorika, baina bati ez zitzaion gustatzen. Adinekoei zuka.</p>

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-23

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com